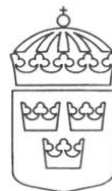

Riksdagens protokoll

1993/94:49

Tisdagen den 11 januari

Kl. 14.00 – 15.13

Protokoll
1993/94:49

1 § Avsägelse

Svar på frågor

Talmannen meddelade att Hans Kaijser (fp), Molkom, anhållit om att den 1 januari 1994 bli entledigad från uppdraget som ersättare för riksdagsledamot.

Kammaren biföll denna avsägelse.

2 § Meddelande om svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 1993/94:68

Till riksdagen

Beträffande interpellation 1993/94:68 av Lennart Fridén, "Rätten till genmäle i massmedia", får jag meddela att jag inte kunnat besvara denna fråga inom föreskrivna fyra veckor.

Skälet härtill är att jag var sjuk på den utsatta dagen. Jag kommer att besvara interpellationen den 20 januari 1994.

Stockholm den 20 december 1993

Reidunn Laurén

3 § Svar på fråga 1993/94:268 om sysselsättning för flyktingar som väntar på uppehållstillstånd

Anf. 1 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Carl Olov Persson har frågat mig om regeringen är beredd att uppdra åt skogsvårdsorganisationerna att i samråd med Invandrarverket skapa sysselsättningstillfällen inom natur- och fornvård för asylsökande som väntar på beslut i tillståndsförfrågan.

Svaret på frågan är nej.

Det är Statens invandrarverk som svarar för mottagandet av asylsökande och ser till att de ges lämplig sysselsättning under väntetiden. Invandrarver-

ket har under senare år arbetat efter mycket ambitiösa riktlinjer för att bereda asylsökande meningsfull sysselsättning. Enligt verkets riktlinjer skall verksamheten inriktas på att den enskilde asylsökande tar ansvar för sin dagliga försörjning, att ge asylsökande en aktiv roll i den dagliga skötseln av förläggningen samt att erbjuda aktiviteter som så långt som möjligt är till nytta för asylsökande oavsett utgången i asylärendet.

Regeringen anser det vara självklart att de som vistas på förläggning skall delta i arbetet på förläggningen, exempelvis när det gäller städning och smärre reparationer. I den proposition om mottagandet av asylsökande och flyktingar som regeringen nyligen överlämnade till riksdagen läggs principen om arbete under väntetiden fast. Det föreslås att Invandrarverket skall erbjuda asylsökande någon form av sysselsättning under väntetiden.

Regeringen finner det angeläget att Invandrarverket vidareutvecklar sitt program för organiserad verksamhet för asylsökande. Samtidigt vill jag understryka att det finns möjlighet att anställa asylsökande på den öppna arbetsmarknaden om det kan antas att beslut i tillståndsärendet kommer att dröja mer än fyra månader.

Det är således en uppgift för Invandrarverket att ordna med lämplig sysselsättning för asylsökande. Invandrarverket har redan i dag möjlighet att komma överens med exempelvis skogsvårdsorganisationer om sysselsättningstillfällen inom natur- och fornminnesvård. De verksamheter som hittills har förekommit har också i stor utsträckning rört uppgifter inom just natur-, landskaps- och fornminnesvård. Inom dessa områden torde det även i fortsättningen finnas arbetsuppgifter. I princip bör det i dessa fall vara fråga om verksamhet som annars inte skulle bli utförd.

Något särskilt uppdrag från regeringen till skogsvårdsorganisationerna rörande sysselsättningstillfällen för asylsökande är inte aktuellt.

Anf. 2 CARL OLOV PERSSON (kds):

Fru talman! Jag beklagar det kategoriska avslaget från kulturministern i denna fråga. Det är besvärande att människor som inget hellre vill än att få göra ett bra dagsverke i princip inte tillåts göra mer än att bädda sina egna sängar. Nu när staten i alla fall betalar ersättning till dessa människor borde de få arbete. Det är inte alls fråga om arbetsskygga individer utan om människor som vill sätta i gång och jobba.

Kulturministern säger att Invandrarverket redan i dag har möjlighet att komma överens med skogsvårdsorganisationerna i dessa frågor. Men i detta fall krävs det faktiskt att AMS ställer resurser till förfogande för att ersätta arbetsledningen och en del andra kostnader. Därför krävs det kommunikation mellan ministrarna i regeringen, eller i varje fall mellan ministerierna, för att problemet skall kunna lösas.

Anf. 3 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Det handlade inte om avslag på själva saken. Frågan som ställdes gällde om jag skulle ge ett särskilt uppdrag till skogsvårdsorganisationerna att genomföra verksamheten. Det jag konstaterar är att det inte behövs något sådant uppdrag eftersom Invandrarverket redan har denna uppgift.

Därtill kommer att regeringen lade fram en proposition här i riksdagen bara för någon månad sedan som mycket kraftfullt understryker att det skall erbjudas någon form av sysselsättning under väntetiden. Då är det inte bara fråga om att bädda sängar, för det kan man inte sysselsätta sig med hela dagen. Tvärtom understryks det mycket kraftfullt att det också skall vara fråga om andra verksamheter.

Vi utgår från att Invandrarverket normalt sett inte skall behöva betala för att man ställer upp med personer till denna form av sysselsättning.

Invandrarverket har drivit projekt tillsammans med Skogsvårdsstyrelsen, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet som varit mycket bra. Enligt min uppfattning var det något dyrt. Man tvingades faktiskt betala för att människorna utförde ett arbete.

Jag delar helt och hållet Carl Olov Perssons uppfattning om att det är ett viktigt område. Det är bra projektet. Man bör fortsätta med dem. Det kommer Invandrarverket också att göra, och därför behövs det inte något särskilt uppdrag från regeringens sida.

Anf. 4 CARL OLOV PERSSON (kds):

Fru talman! Skogsvårdsstyrelsen bedriver ett ganska intensivt utbildningsprojekt vad gäller kulturminnesvård i skogsbruk. 35 000 personer har utbildats på ett år. Vi kräver att detta projekt följs upp. Det finns mängder med arbetsuppgifter i skogen som inte alls är lönsamma för den som äger skogen och som på det sättet inte alls hotar övrig arbetskraft.

Berit Rollén på Invandrarverket har undersökt hur sysslolöshet kontra arbete påverkar flyktingarna. Det har visat sig att de som är i arbete har betydligt bättre psykisk hälsa och mindre sjukdom. Det är viktigt bara av rent mänskliga skäl att verksamheten kommer till stånd.

Skogsvårdsstyrelsen kan sysselsätta 3 000–4 000 invandrare på en gång. Det finns objekt och ledig arbetskraftskapacitet. Det är viktigt att man får till stånd denna korsbefruktnings mellan goda krafter i samhället.

Anf. 5 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Som jag sade tidigare har det funnits projekt där Skogsvårdsstyrelsen och Invandrarverket har samarbetat. Jag är alldeles övertygad om att den kontakten fortsätter. Det finns alltså ingenting – inga regler eller någonting annat – som hindrar att denna verksamhet kommer till stånd. Jag utgår ifrån att så kommer att ske.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1993/94:271 om ansökan om svenskt medborgarskap

Anf. 6 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Viola Furubjelke har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att en invandrare som saknar pass skall kunna få svenskt medborgarskap. Bakgrunden är att det har kommit till frågeställarens kännedom

att en person som då han fått permanent uppehållstillstånd inte kunnat förete andra identitetshandlingar än ett körkort senare inte kunnat få svenskt medborgarskap med anledning av att hans identitet inte ansetts vara styrkt.

Enligt lagen om svenskt medborgarskap kan en person på ansökan tas upp till svensk medborgare om denne uppfyller vissa krav. Det finns alltså inte någon absolut rätt att få bli svensk medborgare. En grundläggande förutsättning för att en person skall komma i fråga för svenskt medborgarskap är att dennes identitet är fastställd.

Naturligtvis kan andra dokument än pass vara tillräckliga för att identiteten skall anses vara fastställd. Körkort kan godtas i vissa fall. Statens invandrarverk gör en samlad bedömning av alla dokument som en sökande förete, och den sökande ges också möjlighet att komplettera med ytterligare material för att identiteten skall kunna fastställas.

Det är helt naturligt att det inte går att ställa upp lika starka krav på att identiteten skall var styrkt för att en person skall beviljas uppehållstillstånd. En asylsökande som har skyddsbehov måste kunna få skydd trots att han eller hon inte har dokument som styrker identiteten. Ett uppehållstillstånd kan dessutom återkallas om utlänningen lämnat oriktiga uppgifter.

Däremot måste i största möjliga utsträckning undvikas att en person erhåller svenskt medborgarskap under falsk identitet då ett sådant beslut inte kan återkallas. För att detta i möjligaste mån skall undvikas är myndigheterna mycket restriktiva när det gäller att bevilja medborgarskap till personer med ofullständig dokumenterad identitet.

Sammanfattningsvis anser jag inte att det finns anledning för regeringen att nu vidta några åtgärder på detta område.

Anf. 7 VIOLA FURUBJELKE (s):

Fru talman! Jag vill tacka kulturministern för svaret.

Upprinnelsen till frågan är att en god vän till mig ringde i förtvivlan några veckor före jul och berättade att en bekant till honom – också syrian – hade fått avslag på sin ansökan om svenskt medborgarskap. Denne person är syrian ifrån Libanon och har haft permanent uppehållstillstånd i sex år. Han har under denna tid skött sig oklanderligt.

Varför får han då inte svenskt uppehållstillstånd? Jo, vid kontakt med Invandrarverket återopades ett brev från Utlänningsnämnden den 24 november 1993. En bekant till mig kände till att andra syrianer på samma grund hade beviljats svenskt medborgarskap en månad tidigare. Jag tyckte att det hela verkade litet märkligt och gjorde därför en del sonderingar. Jag pratade med kolleger här i huset och med jurister och fick då veta att det hade skett en ökning av den här typen av ärenden under senare tid. En kurd från Linköping t.ex. fick inte svenskt medborgarskap, men hans betyg duger för att komma in på läkarutbildning. Han känner sig i alla avseenden som svensk och har för avsikt att stanna här. En sydafrikan som har permanent uppehållstillstånd sedan 1963 ville inför de nya förhållandena i Sydafrika resa tillbaka. Men eftersom många av hans gamla fiender finns kvar och han därför inte kände sig trygg, ville han ha ett svenskt medborgarskap i botten. Han förvägrades detta eftersom hans identitet inte ansågs styrkt tidigare.

Jag anser att den bedömning som gjordes när dessa personer fick permanent uppehållstillstånd måste ligga i botten. Detta har drag av retroaktiv lagstiftning, något som i svensk rättstradition är främmande.

Utlänningsnämnden som har utfärdat brevet från den 24 november 1993 till Invandrarverket är också överprövningsmyndighet. Ser inte kulturministern några problem i detta? Om de skall kunna ge ett bifall måste de underkänna sina tidigare beslut.

Anf. 8 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Det är inte alldeles säkert att det går att jämföra olika fall, även om personerna kommer från samma länder, därför att man kan ha även andra handlingar som indikerar eller styrker vilken identitet en person egentligen har.

Det som Viola Furubjelke säger var ett brev från Utlänningsnämnden till Invandrarverket är alltså fråga om ett beslut i ett ärende, vilket blir praxisbildande naturligtvis för Utlänningsnämnden själv men också för Invandrarverket. Man säger att enligt Utlänningsnämndens bedömning kan ett utländskt körkort normalt inte styrka en persons identitet. Detta lämnar ändå en öppning för att körkort också kan användas och då kanske tillsammans med andra handlingar.

Vad Viola Furubjelke nu säger om att de handlingar som företes när man får permanent uppehållstillstånd också skall ligga till grund för medborgarskapet tror jag inte är särskilt klokt. Egentligen skulle det innebära att man skulle kunna bevilja medborgarskap omedelbart när permanent uppehållstillstånd beviljas.

Som jag sade i mitt svar är det viktigt att ge skydd till de personer som kommer hit och söker skydd, även om de inte till fullo kan förete identitetshandlingar när de efter en, ett par eller tre månader får sitt uppehållstillstånd. Därför tror jag att den praxis som vi har är riktig, nämligen att det ställs mindre krav vid givande av det permanenta uppehållstillståndet än vid beviljande av medborgarskap.

Till detta vill jag lägga att Sverige är väldigt liberalt när det gäller att ge utländska medborgare svenskt medborgarskap. Det tar kort tid att få medborgarskap, och det ges under förutsättning att de grundläggande villkoren mot vandel och liknande uppfylls.

Anf. 9 VIOLA FURUBJELKE (s):

Fru talman! Jag tycker självfallet inte att man skall få svenskt medborgarskap omedelbart när man får permanent uppehållstillstånd. De andra kriterierna, tiden som en sökande skall ha haft uppehållstillstånd och framför allt den sökandes vandel, skall vara de mest avgörande. Som jag sade måste det vara väldigt svårt för en person att efter 6, 8 eller 30 år styrka sin identitet, vilket var fallet i ett av de nämnda ärendena, om man inte har kunnat göra det när man reste in. Dessa personer hamnar så att säga i en moment 22-situation, där de inte på något sätt kan få den nationella identitet som de eftersträvar.

Kulturministern svarade inte på min senaste fråga, om det inte kan anses som ett dilemma för Utlänningsnämnden att den har fattat det praxisbil-

dande beslutet samtidigt som den är överprövningsmyndighet. I stället vill jag då fråga om inte kulturministern kan tänka sig att lyfta några av dessa ärenden till regeringsnivå för prövning så att det kan bli en ny praxis och en ny bedömning.

Anf. 10 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Jag ber om ursäkt för att jag inte tog upp den nämnda frågan. Om regeringen skall fatta beslut genom icke vägledande praxis sker det på initiativ av våra myndigheter. Antingen kan Invandrarverket självt eller Utlänningsnämnden lämna över ärenden till regeringen om de anser att de behöver ha ett praxisledande beslut. Regeringen kan alltså inte på eget initiativ ta till sig ärenden. Den lagstiftningen är ganska ny, eftersom Utlänningsnämnden är ganska ny. Jag tycker att detta är ett riktigt förfarande. I annat fall skulle det förmodligen leda till att regeringen fick överta väldigt många ärenden, eftersom det finns många som ställer krav på ytterligare instans att vända sig till precis som Viola Furubjelke nu gjorde, nämligen att regeringen skulle ta till sig detta ärende. Ärendet har väl inte fått någon annan behandling än vad som är normalt, nämligen att Invandrarverket i första instans fattar beslut och att Utlänningsnämnden sedan gör en överprövning.

Anf. 11 VIOLA FURUBJELKE (s):

Fru talman! Kulturministern själv säger att ärendena inte är jämförbara. Men ändå är Utlänningsnämndens beslut praxisbildande för många olika typer av ansökningar med olika grunder. Det kan vara betyg eller körkort som ligger till grund för identiteten. Beslutet från den 24 november 1993 uppfattas som en skärpning av bedömningsgrunderna för att få svenskt medborgarskap. Av just det skälet tycker jag att det vore bra om regeringen hade något att säga i frågan. Om regeringen kunde skapa ny praxis i frågan tror jag att det skulle lösa Utlänningsnämndens problem att själv behöva underkänna sina tidigare beslut.

Anf. 12 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Det är fastlagt i lagstiftning den ordning som praxisbeslut skall bildas här i landet när det gäller asylärenden och utlänningsärenden över huvud taget. Det innebär att Invandrarverket är första prövningsinstans. Sedan kommer Utlänningsnämnden in, om den klagande överklagar till Utlänningsnämnden av missnöje med Invandrarverkets beslut. Det är så praxis bildas, precis som gäller vid domstolsverksamhet, där naturligtvis inte justitieministern griper in om det finns synpunkter på ett ärende. Då ändrar man i stället lagstiftningen. Det är den form av praxisbildande som gäller, så det är inte något mer uppseendeväckande eller annorlunda än i andra ärenden.

Anf. 13 VIOLA FURUBJELKE (s):

Fru talman! Jag har uppfattat kulturministern som en lyssnande och reflekterande person, så jag vill vädja till henne att låta förnuftet råda. När praxis utvecklas på det här sättet är det nästan fråga om en lagändring. I detta fall har alltså körkort gällt fram till slutet av november, men gäller inte därefter. Denna ändring har karaktären av retroaktiv lagstiftning. Därför

finns det skäl för kulturministern att titta närmare på några av dessa ärenden.

Jag vet att många av dessa personer inte vill något hellre än att få en nationell identitet. De eftersträvar en naturalisation. Detta har konsekvenser. Barnen i en av familjerna kan t.ex. inte följa med på utrikes skolresa, därför att de inte kan förete några handlingar – även om det kanske inte är det värsta. I många fall är de tvingade att stanna här, och de kan inte leva ett fullt normalt liv, trots att de har arbetat och betalat skatt i Sverige i uppemot 30 år, som i ett av fallen.

Anf. 14 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Jag är inte säker på att det här beslutet skall uppfattas som en radikal förändring av praxis. Däremot är det fråga om en precisering. Man har alltså preciserat att enbart ett körkort normalt sett inte skall vara en identitetshandling, eftersom det inte sker identitetsprövning när körkort utfärdas. Det varierar naturligtvis från land till land. Fortfarande kan körkortet, särskilt tillsammans med andra handlingar, vara ett dokument som används vid identifiering av den sökande.

Jag tror till sist, fru talman, att det är ganska viktigt att vi ser till att vi vet vilka de människor är som blir svenska medborgare.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1993/94:263 om historiska arrenden

Anf. 15 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Fru talman! Bengt Silfverstrand har frågat mig när regeringen kommer att framlägga proposition om friköpslag för historiska arrenden.

1990 års arrendekommitté har i två betänkanden lämnat förslag till vissa lagregleringar på arrendområdet. I det ena betänkandet (SOU 1991:85) presenteras förslag till en lag om friköpsrätt vid historiska arrenden. Det andra betänkandet (SOU 1992:109) innehåller förslag till regler om skydd för jordbruksarrendatorers investeringar på arrendestället samt vissa ytterligare förändringar på skilda områden inom arrendelagstiftningen. Betänkandena har remissbehandlats i ett sammanhang, och regeringen avser att under vårriksdagen 1994 lägga fram en proposition som behandlar de förslag som har presenterats i de båda betänkandena.

Eftersom jag inte kan föregripa den beredning som nu pågår inom Justitiedepartementet är jag för dagen inte beredd att gå närmare in på innehållet i den kommande propositionen.

Anf. 16 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga. Som framgår av denna har detta ärende behandlats på ett minst sagt otillfredsställande sätt. Att ett fyra år gammalt och entydigt riksdagsbeslut inte verkställs är givetvis helt oacceptabelt. Det har också skapat stor förstämning och uppriktighet hos de många arrendatorer som haft anledning att förvänta sig att

beslut fattade i Sveriges riksdag skall följas. Genom att så inte skett föreligger det en mycket stor risk för att riksdagens trovärdighet som landets högsta beslutande organ allvarligt har urholkats.

Det har från jordägarnas och vissa regeringsföreträdarens sida tidigare hävdats att äganderätten allvarligt skulle inskränkas om friköpsrätt infördes. Denna myt har dock punkterats ganska effektivt av 1990 års arrendekommitté, som motiverar sitt enhälliga beslut att förordna sådan friköpsrätt för historiska arrenden på följande sätt:

”Grunden för den föreslagna inlösenrätten kan i korthet beskrivas så, att i ett fall där arrendestället i generationer bebotts och brukats av arrendatorer tillhörande samma släkt, har arrendatorerna och deras familjer fått mycket starka såväl ekonomiska som personliga bindningar till arrendestället medan motsvarande bindningar typiskt sett är betydligt svagare på jordägarsidan, varför förhållandena på brukarsidan motiverar att den nuvarande arrendatorn ges rätt att få nyttjanderätten omvandlad till äganderätt.”

Jag förstår att statsrådet inte kan gå in på detaljer inför en kommande proposition, men eftersom lagutskottet har använt samma motivering i ett och ett halvt år, dvs. att frågan för närvarande bereds inom regeringskansliet, vore det värdefullt att få en närmare precisering i tiden: När kan vi få den här propositionen under vårriksdagen? Det viktigaste av allt är: Kommer propositionen att innehålla ett klart förslag om friköpsrätt för historiska arrenden?

Anf. 17 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Fru talman! Jag vill först tillrättalägga en sak beträffande Arrendekommittén. Bengt Silfverstrand har som bakgrund till sin fråga angett att Arrendekommittén enhälligt har förordat en friköpsrätt vid historiska arrenden. Det är missvisande, enligt min mening.

I Arrendekommitténs uppdrag ingick inte att överväga om det borde införas en friköpsrätt eller inte. I den hemställan från lagutskottet som riksdagen biföll tillkännagavs att en friköpsrätt borde införas och att det fick ankomma på regeringen att utforma förslag till lagstiftning. I kommitténs uppdrag har alltså bara ingått att utarbeta ett förslag till friköpslag. Det borde också sägas.

I övrigt frågar Bengt Silfverstrand när en proposition kommer att läggas fram. Jag kan inte säga det bestämt för närvarande, därför att arbetet pågår för fullt just nu. Jag skulle tro att propositionen kan läggas fram i mitten på våren. Jag är naturligtvis väl medveten om riksdagens beslut, och den kommande propositionen skall självfallet utarbetas med hänsyn till det.

Anf. 18 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Fru talman! Det har möjligen uppstått ett missförstånd i fråga om vad som har varit Arrendekommitténs mandat, men det kan jag också precisera. Om riksdagen beställer ett förslag om friköpsrätt och en enhällig kommitté sedan lägger fram ett sådant förslag, är det ytterligare ett starkt skäl, på ett mycket gediget underlag, för regeringen att fatta ett beslut. Det råder inte något som helst tvivel om att riksdagsbeslutet är en beställning om friköpsrätt.

Det är ett mycket begränsat antal människor som berörs. Det har under

mycket lång tid förelegat möjlighet för frivilliga överenskommelser, och när så inte har skett tycker jag att ansvaret faller särskilt tungt på oss politiker. När riksdagen har fullgjort sin uppgift hoppas jag verkligen att regeringen nu kommer med ett förslag.

Får jag tolka svaret så att det kommer ett direkt förslag om friköpsrätt och att detta är ett fullföljande av det entydiga riksdagsbeslutet från 1989?

Anf. 19 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Fru talman! Det kommer alltså ett förslag under vårriksdagen. Jag har inte i dag möjlighet att gå närmare in på vad förslaget kommer att innehålla i detalj, men det skall givetvis utformas mot bakgrund av riksdagens beslut.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1993/94:266 om det arbetsmarknadspolitiska stödet till skogsväggbyggnad m.m.

Anf. 20 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Carl Olov Persson har frågat mig om regeringen avser att fullfölja det arbetsmarknadspolitiska stödet till byggandet av skogsvägar efter det att nuvarande period löper ut 1994.

Riksdagen beslutade våren 1993 att anslå 90 miljoner kronor för bidrag om högst 50 % till arbeten med skogsvägar som avslutas senast den 31 december 1994. Det gläder mig att Carl Olov Persson ser positivt på detta stöd. Det är i dag för tidigt att uttala sig om det samlade utfallet av stödet. I det förslag till budget som överlämnades till riksdagen under gårdagen redovisas regeringens bedömning i nuläget över omfattning och inriktning av arbetsmarknadspolitiska insatser under det kommande budgetåret.

Anf. 21 CARL OLOV PERSSON (kds):

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret. Konjunkturbilden har förändrats ganska snabbt. Det svänger fort på virkesmarknaden. För bara ett år sedan talade man om ett överskott på skogsråvara som nästan var omöjligt att ta hand om. I dag börjar det på att bli ont om råvaror. Priserna på t.ex. sågfallande gran har höjts från 1 100 kr till 1 650 kr på bara ett par tre månader, och före nästa årsskifte kan det kanske gå upp till 2 000 kr. Det råder också brist på sågade trävaror. Råvarorna börjar att tryta. Modo, Södra skogsägarna och kanske ytterligare bolag får kanske ställa in verksamheten under viss tid. Detta visar vikten av kontinuitet när det gäller att få fram råvaror som har sämre tillgänglighet och är svåra att komma åt. Det krävs då verkligen ett väl utbyggt skogsbilvägnät.

Det finns fortfarande förvånansvärt få tjälsäkra skogsvägar. Bara drygt 10 % av alla skogsbilvägar är tjälsäkra, vilket gör att det under större delen av året är svårt att få fram råvaror ur det mesta av skogen. Detta hindrar en miljövänlig skogsnäring.

Pappersmassetillverkning sker numera till stor del utan klorblekning. För detta krävs det snabba leveranser. Träden kan inte ligga ute i skogen i mera

än en vecka efter att de har fällt. De måste in i produktionen, därför att annars blir träet blånat, och då går det inte att bleka massan utan klor. Just-in-time-tillverkning har blivit en realitet, och det gör att man måste ha bra skogsbilvägar. Därför borde vi i större utsträckning kunna använda arbetsmarknadsmedel för att bygga skogsbilvägar.

Anf. 22 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Jag har ingen annan uppfattning än att det är av stor vikt att man har ett bra, stort och omfattande skogsbilvägnät. Jag delar också bedömningen att konjunkturen är god när det gäller både sågade trävaror och andra skogsprodukter. Denna goda konjunktur har vi av flera skäl all anledning att utnyttja.

I stort sett hela massaindustrin övergår nu till ett system där man behöver ha tillgång till färskt virke inom ca 14 dagar efter det att träden har fällt. Det råder inga tvivel om att detta ställer höga krav på såväl skogsbilvägnät som stora delar av länsvägnätet. Det duger inte längre med avstängningsperioder på 10–12 veckor.

Jag skall följa utvecklingen på detta område.

Anf. 23 CARL OLOV PERSSON (kds):

Fru talman! Detta är ett något dyrbarare sätt att hantera arbetsmarknadsmedel. Men medlen räcker ändå ganska länge, eftersom hälften av dem tillskjuts av skogsägarna. Om ytterligare medel kommer att tillskjutas, föreslår jag att Skogsvårdsstyrelsen får i uppgift att mer inrikta sig på samverkan, så att privata skogsbruk kan vara med i större utsträckning. Det finns medel i den stora posten i budgeten, som arbetsmarknadsministern har att tillgå. Vi kan kanske få ytterligare 50 miljoner utöver de 90 miljoner som redan är satsade. Därmed önskar jag att medel för skogsbilvägar specialdestineras ur AMS budget.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1993/94:274 om tillhörigheten till a-kassa m.m.

Anf. 24 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Ingela Thalén har frågat mig vilka fakta som ligger bakom de siffror som jag i riksdagsdebatten den 15 december 1993 angivit rörande tillhörigheten till arbetslöshetsförsäkringen.

De siffror som jag har använt mig av är hämtade från betänkandet Ersättning vid arbetslöshet (SOU 1993:52). I detta betänkande redovisas på s. 20 att år 1992 var det 66,8 % av de arbetslösa som uppbar ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. 12,2 % uppbar kontant arbetsmarknadsstöd (KAS). Resterande del av de arbetslösa, dvs. 21 %, var hänvisade till egna medel eller socialbidrag.

Anf. 25 INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Jag ber att få tacka för svaret, men jag är väldigt konfunderad över det.

Jag vill börja med att säga att jag har stor respekt för att regeringen ser på ett annorlunda sätt på arbetslöshetsförsäkringen än vad socialdemokraterna gör. Jag kan t.o.m. acceptera att regeringen av ideologiska skäl väljer att inte vilja ha kvar en frivillig försäkring i a-kassa utan att man i stället vill införa en statlig obligatorisk försäkring. Men vad jag inte kan acceptera är att statsrådet lämnar oriktiga uppgifter till mig och andra i en debatt här i kammaren. Dessutom skriver regeringen nu i sin finansplan – och även i sammanfattningen – att införandet av allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring ger ett ekonomiskt skydd för alla vid arbetslöshet. Då vill jag fråga statsrådet: Om jag efter att ha varit hemma i tre år i dag går till arbetsförmedlingen, vad får jag då för ersättning från arbetslöshetsförsäkringen?

Anf. 26 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Den fråga som jag här i dag har att svara på är varifrån jag har fått mina siffror. Det är helt korrekta siffror, så när som på en tiondels procent, som jag har fått från en utredning. För min del tycker jag att Ingela Thalén skall vara nöjd med svaret.

Sedan är det naturligtvis en ideologisk fråga. Vi vill ha en allmän obligatorisk försäkring. I land efter land har man tagit det steget. Även TCO förespråkar i dag en sådan försäkring. Över huvud taget finns det inte många intressen kvar som inte accepterar en allmän obligatorisk försäkring.

Anf. 27 INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Statsrådet Hörnlund påstod – enligt protokollet – att det var 67 % av dem som arbetade. Jag tolkar detta litet snällt, dvs. att han avsåg att det var 67 % av arbetskraften som var försäkrade i a-kassan. Jag påstår att det är 86 % som är försäkrade.

Statsrådet påstod att mellan 11 % och 12 % är försäkrade i KAS. Jag påstår att alla fr.o.m. 20 års ålder omfattas av lagen om kontant arbetslöshetsstöd. Nu vill jag veta om statsrådet Hörnlund medger att det är jag som har rätt i mina siffror.

Anf. 28 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! De siffror som är använda har jag redovisat i svaret. Egentligen är detta en helt ointressant statistik. Vi skall införa en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Många människor i den här regionen – som Ingela Thalén representerar – skulle inte plötsligt ha stått utan skydd vid arbetslöshet om denna obligatoriska försäkring hade införts tidigare. De skulle då ha haft inkomstrelaterat KAS.

Anf. 29 INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Jag påstår fortfarande att statsrådet far med osanning. Det är 86 % som är försäkrade i a-kassan. Statsrådet påstår att det är 67 %. Enligt den utredning som Gerhard Larsson har gjort, vilken statsrådet hänvisade till, är det 67 % som får ersättning, dvs. som får pengar. Nu vill jag fråga statsrådet: Hur många fler får ersättning varje dag med en obligatorisk försäkring jämfört med dem som får ersättning varje dag med den arbetslöshetsförsäkring som gällde fram till den 31 december?

Anf. 30 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Det intressanta i denna fråga är att vid en viss tidpunkt, som studerades av utredningen, var det inte fullt 67 % av de arbetslösa som uppbar ersättning ur arbetslöshetsförsäkringen. 12,2 % uppbar kontant arbetsmarknadsstöd, KAS. 21 % var hänvisade till egna medel eller socialbidrag. Procenttalet, när alla detaljregler är förelagda riksdagen i mars, är egentligen rätt så ointressant. Det viktiga är att man får bidrag och i motsvarande grad en trygghet när arbetslöshet uppstår.

Anf. 31 INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Ju längre statsrådet Hörnlund håller på, desto mer trasslar han in sig i sin egen sifferexercis. I finansplanen på s. 51 och 52 står det att läsa om det som statsrådet gled ifån i debatten den 15 december, nämligen det underlag som jag påstår gäller, dvs. att regeringens och riksdagsmajoritetens beslut om en ny arbetslöshetsförsäkring innebär att betydligt färre de facto kommer att få ersättning enligt denna försäkring, som gäller fr.o.m. i år.

Statsrådet påstår i finansplanen, på sista sidan i sammanfattningen, att alla skall få ekonomiskt skydd via den nya arbetslöshetsförsäkringen. Nu vill jag veta på vilken grund detta påstående vilar.

Anf. 32 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Förslag om detaljregler skall föreläggas riksdagen i mars. Då kan det finnas mera exakta beräkningar. I detta svar redovisas den historiska bilden. Jag påstår med bestämdhet att många fler skulle ha klarat sig på ett helt annat sätt om det, när arbetslöshetsperioden började, hade funnits en allmän obligatorisk försäkring.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1993/94:269 om lantmäteriorganisationen

Anf. 33 Statsrådet GÖREL THURDIN (c):

Fru talman! Stina Eliasson har frågat mig om regeringen avser att utforma eventuella förslag om en ny organisation för lantmäteri- och inskrivningsverksamheten så, att de små lantmäterikontoren kan bibehållas och de anställas trygghet därmed säkras.

Jag vill erinra om att Lantmäteri- och inskrivningsutredningens betänkande Kart- och fastighetsverksamheten i myndighet och bolag (SOU 1993:99) nu är ute på en bred remiss fram till den 1 februari. Därefter kommer det på sedvanligt sätt att beredas i regeringskansliet, och avsikten är att en proposition skall föreläggas riksdagen under våren 1994. Jag vill därför inte nu närmare kommentera enskilda förslag i utredningen.

Jag kan lugna Stina Eliasson med att enligt regeringens direktiv till utredningen är ett mål att en decentraliserad och marknadsanpassad organisation skall eftersträvas. Ett annat mål är att organisationen skall präglas av kundnärhet och god service.

Utan att föregripa remissbehandlingen eller ta någon ställning till betänkandet kan jag konstatera att utredaren anser att det finns starka regionalpolitiska och decentralistiska motiv för hans förslag. Förslaget om en regional kart- och fastighetsmyndighet där alla relevanta funktioner samlas, vilket ger möjlighet att bibehålla lokalkontor, innebär enligt utredaren den bästa garantin för att dessa verksamheter får mesta möjliga förgrenade organisation. Om man i stället bibehåller skilda myndighetsfunktioner, riskerar verksamheterna genom fortsatt rationalisering att ställas inför ett behov av centralisering.

En så omfattande översyn som det här är fråga om leder naturligtvis till avvägningar mellan effektivitet, klar avgränsning av myndighetsuppgifterna, bättre konkurrensförutsättningar osv. på den ena sidan och sysselsättningsmässiga och regionalpolitiska konsekvenser på den andra. Jag kan försäkra Stina Eliasson att de senare aspekterna kommer att beaktas omsorgsfullt i den fortsatta handläggningen av ärendet.

Anf. 34 STINA ELIASSON (c):

Fru talman! Jag ber att få tacka för svaret. Jag har full förståelse för att man, när en utredning är ute på remiss, vill invänta remissvaren. Men den här utredningen har redan, sedan den presenterades, väckt mycket oro ute i landet, på de små lantmäterikontoren men också på de små tingsrätterna. Jag har tidigare i riksdagen engagerat mig för små organisationer. En gång gällde det tingsrätterna i Sveg respektive Sollefteå. Den gången blev resultatet att de små organisationerna blev kvar.

Pressinformation om det här aktuella betänkandet läste man naturligtvis ute i de små organisationerna. Då kom oron. Här har man punktat upp vad det är för verksamheter som bör lyftas bort. Då tänker naturligtvis personalen, som är rädd om sitt jobb och också tänker på närservicen och de lokala förhållandena: Om den ena funktionen efter den andra tas bort, vad blir det kvar av oss?

I pressinformationen finns det en del på plussidan och en del på minussidan. Man säger t.ex. att inskrivningsmyndigheternas verksamhet skiljs från Domstolsverket och integreras i övrig lokalt och regionalt bedriven fastighetsanknuten verksamhet och att myndighetsuppgifter skiljs från uppdragsverksamhet på alla nivåer. Jag har förstått att man just är ute efter att skilja myndighetsuppgifter från uppdragsverksamheter. Ibland undrar man: Kan det bli bättre med någonting alldeles nytt? Ibland är det väldigt bra med de små organisationerna, även om de kan uppfattas som irrationella. Men servicen fungerar, folk har jobb och det arbete som utförts har varit mycket bra.

Anf. 35 Statsrådet GÖREL THURDIN (c):

Fru talman! Jag håller med Stina Eliasson om att när man gör utredningar och föreslår förändringar blir folk oroliga. Om man nu uttrycker det så att verksamheter lyfts bort, förmedlar man ett intryck av att några uppgifter helt plötsligt försvinner i sinnevärlden. Det handlar egentligen inte om det.

En av anledningarna till utredningen är att garantera rättssäkerheten. Man måste skilja myndighetsuppgifter från uppdragsverksamhet, så att inte dessa två saker blandas ihop och så att den enskilda människan ute i samhäl-

let kan uppleva att det är ett rättssäkert samhälle. Det behöver inte innebära att funktionerna försvinner från de små tätorterna och små städerna, som det ju här handlar om.

Jag har sett den här förändringen utifrån att det finns så mycket att utveckla i den här verksamheten, att samhället ställer större och större krav på service när det gäller t.ex. information från lantmäteriet. Lantmäterikontoren kommer att få utökade uppgifter. De uppgifterna kommer i förlängningen också att kopplas ihop med fastighetsregister. Alla dessa verksamheter kommer att uppleva en renässans och en utveckling, därför att vi behöver de kunskaper som där finns, för t.ex. samhällsplaneringen. Därför har jag sett det här mera som en utveckling av än en minskning av verksamhet. Lokaliseringsfrågan måste kunna lösas lokalt. Jag är helt öppen för diskussion i organisationsfrågan och vill se till att människor också i fortsättningen har närhet till service.

Anf. 36 STINA ELIASSON (c):

Fru talman! Det var intressant med den litet vidare tolkningen av vad som är på gång. Jag funderar ändå över om det har varit något fel med rättssäkerheten förut. Har det inträffat någonting storartat som gjort att saker och ting har ansetts krocka med kraven på rättssäkerhet?

I våra trakter t.ex. har vi långa avstånd och ont om arbete, men alla dessa funktioner har skötts väldigt fint. Har man verkligen ställt större och större krav för att få det ännu bättre? Man är ju nöjd med det som är. Även om själva uppgifterna centraliseras – det vill jag säga – är det för mig väldigt viktigt att få med mig besked härifrån om personalen vid de olika små kontoren kan känna sig säkra på att ha sitt jobb kvar och på att långa reseavstånd och sådant beaktas.

Anf. 37 Statsrådet GÖREL THURDIN (c):

Fru talman! Jag sade redan när vi satte i gång med utredningen och beslöt om direktiven att den här utredningen inte i första hand är en utredning med syftet att rationalisera bort folk. Det är en utredning för att åstadkomma tydliga gränser mellan myndighetsverksamhet och uppdragsverksamhet. Kritik har framförts, annars skulle en utredning naturligtvis aldrig kommit på tal.

Inom många myndigheter förekommer både uppdragsverksamhet och myndighetsverksamhet. Uppdragsverksamheterna växer, och det gäller att kunna åstadkomma tydliga gränser mellan dessa områden. Men det innebär inte att man nödvändigtvis skall plocka bort funktioner. Det är inte vad det handlar om.

Inskrivningsverksamheten hör ihop med fastighetsregistrering och fastighetsbildning. Vi har sett det som en helhet. Den skall naturligtvis vara kvar. Den verksamheten behövs även i fortsättningen. Men det är frågan om hur man organiserar detta tillsammans. Jag kan inte tänka mig annat än att man skall kunna lösa lokaliseringsfrågan så att man inte tappar verksamheter.

Anf. 38 STINA ELIASSON (c):

Fru talman! Bara nu inte byråkratin blir det som växer mest och service, kompetens och kunnande kommer i andra hand. Det känns bra att statsrådet

talar om att ta hänsyn till de lokala förhållandena. Jag tolkar det som att man kommer att ta till vara den kompetens som den nuvarande personalen har.

Men det är inte det man tänker, utan det man gör som kan förändra tillvaron. Jag hoppas att görandet och tänkandet inte leder till att vi blir renrakade eller tappas en mängd viktiga servicefunktioner och duktig, kompetent personal vid de små organisationerna, i våra trakter och överallt annars i landet.

Prot. 1993/94:49
11 januari 1994

Svar på frågor

Anf. 39 Statsrådet GÖREL THURDIN (c):

Fru talman! Jag håller med Stina Eliasson om att det gäller att ta till vara människors kompetens. Jag har också den föreställningen att vi skall utveckla deras kompetens och deras arbetsuppgifter. Det är också detta det handlar om. Jag har mycket god kontakt med de fackliga organisationer som är knutna till Lantmäteriverket. Jag har också uppmanat dem som jag har besökt där att ta fram förslag och visa på hur de tycker att det skall fungera, utifrån deras syn på myndighetsverksamhet och uppdragsverksamhet. Vi måste få de anställda att själva tänka efter och peka på möjligheter att lösa dessa frågor, utifrån sina förhållanden.

När det gäller denna förändring i en myndighet som jag har ansvar för är det inte fråga om att gå bärsärkagång och klappa till uppifrån. Det har jag också sagt till de fackliga representanterna. Vi skall gemensamt ta fram en organisation som de anställda ställer upp på.

Anf. 40 STINA ELIASSON (c):

Fru talman! Jag tycker att det är mycket positivt att statsrådet är beredd att lyssna. Jag vet att de människor som jobbar i dessa små organisationer har många goda idéer, kanske t.o.m. bättre än de idéer som en kompetent och välutbildad utredare kan komma på. Man får inte undra om människor blir oroade när det i pressinformationen efter avlämnandet av utredningen står: Genomförandet medför kostnader av engångs- eller övergångskaraktär som exempelvis flyttning och utbildning. Genast ser de sig flyttade till stan. Men de är ändå glada för att det talas om utbildning.

Anf. 41 Statsrådet GÖREL THURDIN (c):

Fru talman! Det handlar här om en verksamhet som är en viktig del av samhällets infrastruktur. Precis som vi behöver vägar och järnvägar behöver vi ha fastighetsbildningsverksamhet. På den bygger både äganderätt, lånemöjligheter och marknadsekonomi. Vi har dessutom från statens sida ett övergripande ansvar för att denna verksamhet skall fungera och vara nära människorna.

Om det kommer fram bättre förslag än vad utredningen har kommit med, är det klart att vi skall ta till oss dem. En utredning skall identifiera problem, lyfta fram dem och ta fram förslag för att man skall få en riktig diskussion. Det slutliga förslaget måste inte vara exakt detsamma som utredningens. Utredningen är till för att skapa ett bra förslag i förlängningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1993/94:273 om förordnanden för militära befattningshavare

Anf. 42 Försvarsminister ANDERS BJÖRCK (m):

Fru talman! Christer Skoog har, med hänvisning till vissa av regeringen nyligen beslutade chefsutnämningar, frågat mig huruvida sakliga skäl kommer att redovisas för den händelse nya chefsförordnanden innebär att tidigare förordnanden upphör i förtid.

Som Christer Skoog redan vet genomförs nu den största omorganisationen inom det militära försvaret sedan andra världskriget. Ett omfattande arbete bedrivs för att fr.o.m. den 1 juli 1994 ersätta ett stort antal myndigheter med den nya myndigheten Försvarsmakten. Det går inte att jämföra tjänsterna vid den nya myndigheten med de tjänster som dras in.

En betydelsefull del av arbetet med omstruktureringen är att förse den nya myndigheten med den personal och de chefer som verksamheten kräver. Med några få undantag kommer de som anställs i Försvarsmakten helt naturligt att hämtas från de myndigheter som nu läggs ned. Effektiviseringen av verksamheten medför dock att inte alla – inte heller alla högre befattningshavare – kan räkna med att få motsvarande uppgifter i den nya organisationen.

Anf. 43 CHRISTER SKOOG (s):

Fru talman! Jag vill tacka försvarsministern för svaret på min fråga. Bakgrunden till frågan är att jag tisdagen i julveckan i Sydöstra Sveriges Dagblad fick läsa att regeringen planerade att, som det stod, rensa ut tre stycken högre militära chefer för att bana väg för andra. Det var inte utan att man kunde höja litet på ögonbrynen. Det var det säkert flera som gjorde också. Det är icke vanligt förekommande i Sverige med sådana rubriker i massmedierna.

Döm om mångas förvåning när sedan två militära chefer faktiskt fick lämna sina poster efter regeringens sammanträde på onsdagen i julveckan. Det var marinchefen Dick Börjesson och Torsten Engberg, som var militärbefälhavare i Strängnäs. Den tredje som nämndes i den förstnämnda artikeln, Sten Swedlund, fick dock sitta kvar, åtminstone enligt vad jag känner till. Döm om min förvåning när man dagen före julafton får läsa i samma tidning att överbefälhavaren, Sveriges högste militära chef, i ett öppet brev uppmanar chefen för kustflottan, Sten Swedlund, att avgå. Delar Anders Björck uppfattningen att vi skall ha en överbefälhavare som på regeringens vägnar agerar på detta sätt?

Anf. 44 Försvarsminister ANDERS BJÖRCK (m):

Fru talman! Jag vill med kraft understryka att det i den nya organisationen finns nya typer av tjänster. Det innebär att alla befattningar förändras. Det innebär att alla som i dag har förordnanden – alla – oavsett hur lång tid förordnandena löper på, måste omförordnas om de skall vara kvar på de tjänster som ersätter de gamla fr.o.m. den 1 juli nästa år. Det innebär att en lång rad personer som kommer att sitta på ungefär samma befattningar omförordnades vid det sammanträde som Christer Skoog här nämner. De omförordnades, även om de hade förordnanden som sträcker sig långt fram i tiden.

Detta gäller alltså inte bara några få personer. Det hela beror på att tjänsterna får ett annat innehåll men också på att antalet tjänster minskar. T.ex. försvinner armé- och försvarsgrensstaberna. Det innebär att tre generalmajorbefattningar eller motsvarande dras in. Jag skulle kunna fortsätta. Självfallet blir det omplaceringar i ett sådant läge. Jag reagerar emellertid starkt mot påståenden om att detta skulle ha någonting med politisering att göra.

Christer Skoog åberopade Sydöstran från den 22 december. Där säger Christer Skoog: "Utnämnningar av det här slaget trodde jag hörde hemma i gamla kommunistregimer. Det trodde jag inte ens Anders Björck om."

Fru talman! Det är märkligt att en ledamot av Sveriges riksdag tillåter sig att fälla den typen av omdömen om de utnämningar som nu sker, i enlighet med ett riksdagsbeslut som han själv har varit med om att fatta, såväl i försvarsutskottet som här i kammaren.

Anf. 45 CHRISTER SKOOG (s):

Fru talman! Jag tror verkligen inte Anders Björck om detta. Det finns väl ingen som har anledning att tro att det är på det här sättet – hoppas jag. Men visst kan misstanken ligga där och gry, därför att alla de som är föremål för omprövning tillsattes av den socialdemokratiska regeringen på sin tid. Men jag hoppas verkligen, Anders Björck, att byte av chefer – militära eller andra statliga chefer – inte beror på färgen på regeringen. I så fall skulle det kanske bli många som sprang ut och in genom dörrarna.

Anders Björck! Jag ställde frågan om huruvida överbefälhavarens agerande överensstämmer med Anders Björcks uppfattning om på vilket sätt man bör agera mot en militär chef.

Anf. 46 Försvarsminister ANDERS BJÖRCK (m):

Fru talman! Låt mig börja med frågan om politisering. Tidigare har det varit kutym att man när en ny regering tillträtt passat på att byta ut exempelvis ordföranden i olika nämnder. Jag har inte gjort det!

Jag omförordnade Roland Brännström, ordförande i Försvarets underrättelsenämnd. Jag omförordnade Karl-Erik Svartberg, ordförande för Försvarets personalvårdsnämnd, och jag omförordnade två socialdemokratiska statssekreterare: Per Borg, Försvarets materielverk och Lennart Myhlback, Statens räddningsverk. Jag tog initiativ till att utvidga styrelsen i Försvarets materielverk för att socialdemokraten Jan Nygren skulle få en plats. Kom inte och påstå att jag skulle ha försökt att politisera! Tvärtom har jag varit extra generös mot olika former av socialdemokratiska befattningshavare. Det är bara att läsa statistiken!

Överbefälhavaren har påpekat, vilket jag tycker är korrekt, att han erbjudit konteramiralen Sten Swedlund annan tjänst. Swedlund har tackat nej till den tjänsten. Det är alltså ÖB:s uppgift att föreslå olika former av utnämningar till försvarsministern och regeringen.

Anf. 47 CHRISTER SKOOG (s):

Fru talman! Den här ådran hos Anders Björck är mycket tilltalande, dvs. att han låter en del socialdemokrater vara kvar. Jag tror det är bra.

Med anledning av den lektion som Anders Björck försökte ge mig om or-

ganisationen i försvaret, vill jag påpeka att Kustflottan i det här sammanhanget inte skall försvinna. Därför är det litet förvånande att landets överbefälhavare, i ett öppet brev i massmedierna, uppmanar chefen för Kustflottan att avgå. Jag utgår från att Anders Björck inte delar den här uppfattningen och inte tillåter sådant här i fortsättningen. Jag utgår också från att Anders Björck tar sitt ansvar genom att ta tag i den här frågan.

Anf. 48 Förvarsminister ANDERS BJÖRCK (m):

Fru talman! Det är överbefälhavarens uppgift att förbereda högre utnämningar. Han har blivit påhoppad av tidningen Sydöstran, och då är det väl inte så konstigt att han förklarar läget, nämligen att nämnd person blivit erbjuden en annan tjänst på konteramirals/generalmajorsnivå och att det pågår en omfattande förändring på det här området.

Förändringarna, som rör sig om tre fall av ett mycket stort antal – ett fyrtiotal på den här nivån – benämns med orden: ÖB bakom utrensningar i försvaret. Det här har väl ingenting med utrensningar att göra. Såvitt jag vet är ingen av de här tre personerna socialdemokrat, men kanske Christer Skoog har bättre kunskaper än jag om deras partipolitiska uppfattningar. Jag kan försäkra: Här förekommer ingen som helst partipolitisering av militära utnämningar. Det skall det icke heller göra.

Anf. 49 CHRISTER SKOOG (s):

Fru talman! Jag kan garantera Anders Björck att jag inte sysslar med åsiktsregistrering. Jag vet inte vilka partier olika människor tillhör. Mig veterligen tillhör inte dessa tre personer det socialdemokratiska partiet, även om vi socialdemokrater har många som vi kan räkna till vårt parti.

Men det är inte det som det handlar om. Det handlar om den fråga som jag ställde till Anders Björck, nämligen att det väl inte är rimligt att vi skall ha ett system där man byter chefer efter regeringens färg. Och det har Anders Björck också egentligen svarat på.

Men den fråga som ännu står obesvarad, Anders Björck, gäller frågan om överbefälhavarens metod att i ett öppet brev i massmedia å regeringens vägnar uppmana en hög militär chef att avgå. Om det är en sådan politik vi skall ha, Anders Björck, kan man misstänka det som jag tidigare sade om andra regimers sätt att agera.

Anf. 50 Förvarsminister ANDERS BJÖRCK (m):

Fru talman! Eftersom Christer Skoog talar om vilka regeringar som tillsatt vilka befattningshavare, vill jag erinra om att den nuvarande överbefälhavaren är tillsatt av en tidigare socialdemokratisk regering. När befälhavaren blir påhoppad i en viss tidning – och detta underblåses av Christer Skoog – talar självfallet denne om hur läget är och vilka åtgärder som han har vidtagit. Det har han rätt att göra.

Som Christer Skoog väl vet, har sedan regeringen full prövningsrätt. Jag har en fortgående dialog med överbefälhavaren om högre militära utnämningar. I de allra flesta fall är det naturligt att följa överbefälhavarens förslag. Men i några fall har jag inte gjort det när jag har fört fram frågan till

regeringen, som ytterst bestämmer. Hur det kommer att bli i det fall som Christer Skoog tar upp får vi avvakta regeringens beslut för att kunna se.

Prot. 1993/94:49
11 januari 1994

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på frågor

10 § Svar på fråga 1993/94:267 om Postens service på lördagar

Anf. 51 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Sven-Olof Petersson har frågat mig vilka åtgärder regeringen är beredd att vidta för att hushåll i alla delar av landet skall få samma service vad gäller tidningsutdelning på lördagar.

Som bakgrund kan jag nämna att det finns utdelning av dels lokala tidningar, dels de s.k. överspridda tidningarna. Med överspridda tidningar avses exempelvis att en person boende i Vilhelmina prenumererar på Göteborgs-Posten eller att en person boende i Stockholm prenumererar på Barometern, dvs. tidningar som utkommer minst sex dagar i veckan i en region av landet och som personer i andra delar av landet vill läsa. Dessa s.k. överspridda tidningar delas ut av bl.a. Posten, oftast som s.k. posttidning i samband med normal postutdelning.

Postens policy för utdelning av morgontidningar är enligt följande: Lokaltidningar som utkommer sex dagar i veckan och som normalt delas ut av Posten under vardagar, delas även ut på lördagar av Posten. Kostnaden för utbärningen är densamma oavsett veckodag. Om den lokala tidningen normalt delas ut av Posten på lördagar, delar Posten även ut överspridda tidningar på lördagar till samma taxa som på vardagar.

Enligt den postlag som träder i kraft den 1 mars i år är medborgarna garanterade en daglig post- och kassaservice. I normalfallet innebär detta att brev, paket och betalningar skall kunna erhållas fem dagar i veckan, dvs. måndag till fredag. Lördagsutdelning av post upphörde för flera år sedan. Det finns vidare i postlagen ingen lagstadgad rätt att få sin morgontidning utdelad på lördagar. Utdelning av morgontidningar behandlas över huvud taget inte i postlagen eftersom denna utdelning aldrig varit förbehållen Postverket med ensamrätt. Riksdagen har beslutat att prissättningen för tidningsdistribution genom Posten bör vara marknadsmässig. Riksdagen har emellertid samtidigt ställt som krav att Posten på begäran skall offerera utdelning av tidningar. I det avtal som staten skall teckna med Posten AB ingår att tillhandahålla post- och kassaservice på helgfria vardagar.

Jag tycker detta är en vettig ordning som Posten infört. Om den lokala tidningen utges sex dagar i veckan och distribueras av Posten, får de överspridda tidningarna följa med. Om inte, får de överspridda tidningarna vänta till nästkommande vardag och den normala postutdelningen. Det är inte rimligt att Posten skall dela ut överspridda tidningar på lördagar utan kostnadstäckning eller för den delen dela ut lokaltidningar utan kostnadstäckning endast på lördagar när tidningen väljer annat distributionssätt än Posten måndag till fredag. Denna service ingår inte i den grundläggande postservicen enligt postlagen. På sikt skulle sådan service även försvåra för Posten att tillhandahålla den dagliga och rikstäckande postservicen till rim-

liga priser. Emellertid skall Posten på begäran offerera distribution om tidningsutgivare så vill. Det offererade priset för distributionen kommer då att baseras på marknadsmässiga principer.

Anf. 52 SVEN-OLOF PETERSSON (c):

Fru talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret på frågan, ett svar som är långt men framför allt omfattande och upplysnande. Det ger en bra beskrivning av hur man kan se på Postens service vad gäller dagstidningarna.

Om man läser portalparagrafen till den postlag som riksdagen för någon vecka sedan fattade beslut om, kan man notera att det står skrivet att det i landet skall finnas en rikstäckande postservice som innebär att brev och paket skall nå alla oavsett adressort. Jag håller med statsrådet om att det inte står någonting skrivet om dagstidningar eller om tidningar över huvud taget i denna paragraf, eftersom det inte funnits något egentligt monopol i det avseendet. Dock vill jag ändå påstå att det funnits ett mer eller mindre de facto-monopol inom vissa områden i landet där posten genom traditionell lantbrevbärarservice har svarat för denna utdelning.

Bakgrunden till min fråga är att Posten på en ort i korsningspunkten Blekinge-Kronoberg-Kalmar län i november meddelade följande: "Dagstidningar med morgonutdelning har en egen utdelningsorganisation som numera tar hand om de allra flesta tidningarna. Kvar för Posten att dela ut blir några enstaka exemplar långväga ifrån. Utdelningskostnaden för dessa exemplar skulle bli mycket hög. Det finns en överenskommelse mellan tidningsutgivarna och Posten att dessa lördagsexemplar kan delas ut på följande vardag."

Posten delar således ut dessa tidningar fem dagar i veckan i brevlådan med lantbrevbärarservice, men man har i detta fall bedömt att man inte skall dela ut dem den sjätte dagen, lördagen, eftersom det blir för dyrt. Detta står, som jag ser det, i strid med vad statsrådet sagt tidigare, att lokaltidningar som utkommer sex dagar i veckan och som normalt delas ut av Posten under vardagar delas ut av Posten även på lördagar. Delar man ut tidningen fem dagar i veckan, skall man alltså dela ut den också den sjätte dagen i veckan, om det är fråga om en sexdagartidning, vilket det är i detta fall.

Enligt min uppfattning har statsrådet genom sitt svar konstaterat att det som Posten har sagt är felaktigt.

Anf. 53 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Dess bättre är det inte möjligt för mig att vara domare i denna typ av frågor. Regeringen utfärdar propositioner, som riksdagen sedan ställer sig bakom. Riksdagen har i detta fall antagit en postlag, och Sven-Olof Petersson och jag har varit överens om att utdelning av tidningar inte behandlas i den.

I det specifika fallet verkar det för mig vara oklart exakt hur man har lagt upp detta. Men om det stämmer att Posten fem dagar i veckan delar ut tidningen, skall det enligt Postens egen policy vara så att man delar ut den även på den sjätte dagen. Jag tycker dock att detta är en fråga som Sven-Olof

Petersson kan ta upp direkt med Postverket och hänvisa till den policy som Posten själv har antagit.

Prot. 1993/94:49
11 januari 1994

Svar på frågor

Anf. 54 SVEN-OLOF PETERSSON (c):

Fru talman! Detta understryker vikten av att denna fråga har ställts och att den har blivit besvarad. Det kan faktiskt vara så att Posten lokalt inte har kännedom om Postens centrala policy, och det bidrar till att göra frågan aktuell och viktig.

När det gäller "överlappningstidningar", som också berörs i svaret, tycker jag att det är rimligt att den som bor i Vilhelmina och prenumererar på en tidning från Göteborg eller Kalmar får den efter någon eller några dagar beroende på kommunikationsförhållandena. Men bor man i ett område där man någon gång under dagen fem dagar i veckan får sin tidning genom lantbrevbäraren, är det rimligt att man får den också den sjätte dagen.

Jag tycker att det är helt korrekt, som statsrådet sagt i sitt svar, att om man delar ut tidningen fem dagar i veckan, skall man också göra det den sjätte dagen. Jag skall ta med mig svaret och föra diskussionen med Posten vidare. Jag kommer att göra det såväl lokalt som med de berörda abonnenter som har aktualiserat frågan för mig.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositionerna
1993/94:110 och 111 till jordbruksutskottet
1993/94:131 till utrikesutskottet

Föredrogs och lades till handlingarna
Skrivelse
1993/94:103

Föredrogs och hänvisades
Skrivelserna
1993/94:127 till socialförsäkringsutskottet
1993/94:132 till skatteutskottet
1993/94:134 till justitieutskottet

Motionerna
1993/94:Sf12–Sf22 till socialförsäkringsutskottet
1993/94:U5 till utrikesutskottet

12 § Anmälan om frågor

Anmäldes att följande frågor framställdes

den 10 januari

1993/94:281 av *Britt Bohlin* (s) till näringsministern om eldistributionen:

Tusentals hushåll i Dalsland har tillbringat flera dygn under jul- och nyårshelgen utan tillgång till elström. Driftsäkerheten har visat sig vara totalt oacceptabel.

Min fråga till energiministern är därför: Är statsrådet beredd att vidta åtgärder för ökad driftsäkerhet i eldistributionen?

1993/94:282 av *Sten-Ove Sundström* (s) till kommunikationsministern om de nya teletaxorna:

Från årsskiftet har nya teletaxor införts. Det nya taxesystemet innebär stora skillnader mellan storstads- och glesbygdslän. I t.ex. Stockholms län behöver invånarna bara betala för när- och regionsamtal inom sitt län, medan man i Norrbottens län, som omfattar en fjärdedel av landets yta och har 24 olika riktnummerområden, får betala för fjärrsamtal för att nå den egna residensstaden Luleå. Därmed drabbas glesbygdskommunerna hårt avgiftsmässigt.

Bara Pajala kommun beräknas få en höjning av teleräkningen med ca 85 000 kr per år.

Mot denna bakgrund vill jag fråga statsrådet: Är statsrådet beredd att vidta åtgärder för att glesbygdskommunerna inte missgynnas av det nya systemet för teletaxor?

1993/94:283 av *Kristina Svensson* (s) till kulturministern om asylsökande kosovoalbaner:

FN:s flyktingkommissarie uttalade före jul att kosovoalbanska krigsvägrares ärenden måste prövas grundligt med beaktande av situationen i f.d. Jugoslavien.

Trots detta planerades i början av januari utvisningar av kosovoalbaner som sökt asyl i Sverige.

Med anledning av flyktingkommissariens uttalande vill jag fråga invandrarministern om Sverige kommer att utvisa asylsökande kosovoalbaner.

Under den senaste tiden har flera områden i vårt land varit strömlösa längre eller kortare tid. Orsaken har varit att snötyngda träd har fallit över ledningsnäten.

Ett modernt samhälle som vårt är mycket beroende av elektricitet men är därigenom också sårbart. I den proposition, 1991/92:102, om totalförsvarets utveckling som resulterade i Försvarsbeslut 92 betonades att ”i planering och samhällsutveckling tidigt ta hänsyn till sårbarhet och risker minskar behovet av kostnadskrävande beredskapsåtgärder och ökar säkerheten i det fredstida samhället”. Åtgärder för att minska fredsmässiga risker minskar även sårbarheten i krig.

Det är därför viktigt att vidta åtgärder så att vi får så robusta ledningsnät som möjligt för att minimera antalet elavbrott i det fredstida samhället.

Min fråga till statsrådet Anders Björck är:

Vad avser försvarsministern att vidta för åtgärder för att minimera antalet elavbrott i samband med oväder?

13 § Kammaren åtskildes kl. 15.13.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

LENA JÖNSSON

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Tisdagen den 11 januari

1 §	Avsägelse	1
2 §	Meddelande om svar på interpellation	1
3 §	Svar på fråga 1993/94:268 om sysselsättning för flyktingar som väntar på uppehållstillstånd	1
	Kulturminister Birgit Friggebo (fp)	
	Carl Olov Persson (kds)	
4 §	Svar på fråga 1993/94:271 om ansökan om svenskt medborgarskap	3
	Kulturminister Birgit Friggebo (fp)	
	Viola Furubjelke (s)	
5 §	Svar på fråga 1993/94:263 om historiska arrenden	7
	Statsrådet Reidunn Laurén (-)	
	Bengt Silfverstrand (s)	
6 §	Svar på fråga 1993/94:266 om det arbetsmarknadspolitiska stödet till skogsvägbyggnad m.m.	9
	Arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund (c)	
	Carl Olov Persson (kds)	
7 §	Svar på fråga 1993/94:274 om tillhörigheten till a-kassa m.m. ...	10
	Arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund (c)	
	Ingela Thalén (s)	
8 §	Svar på fråga 1993/94:269 om lantmäteriorganisationen	12
	Statsrådet Görel Thurdin (c)	
	Stina Eliasson (c)	
9 §	Svar på fråga 1993/94:273 om förordnanden för militära befattningshavare	16
	Försvarsminister Anders Björck (m)	
	Christer Skoog (s)	
10 §	Svar på fråga 1993/94:267 om Postens service på lördagar ...	19
	Kommunikationsminister Mats Odell (kds)	
	Sven-Olof Petersson (c)	
11 §	Hänvisning av ärenden till utskott	21
12 §	Anmälan om frågor	
	1993/94:281 av Britt Bohlin (s) om eldistributionen	22
	1993/94:282 av Sten-Ove Sundström (s) om de nya teletaxorna	22
	1993/94:283 av Kristina Svensson (s) om asylsökande kosovoalb- baner	22
	1993/94:284 av Åke Carnerö (kds) om åtgärder mot elavbrott	23